

Vereniging van
Nederlandse Gemeenten

EU-ACTIEPLAN VOOR DE CIRCUAIRE ECONOMIE

Standpuntnotitie VNG t.a.v. 'Closing the loop'

In december 2015 presenteerde de Europese Commissie 'Closing the loop' - Een EU-actieplan voor de circulaire economie. Het doel van dit maatregelenpakket is de overgang naar een circulaire economie te stimuleren, waarbij de waarde van producten, materialen en hulpbronnen in de economie zo lang mogelijk behouden blijft en de afvalproductie tot een minimum wordt beperkt. De verwezenlijking van een circulaire economie vereist echter een langdurige betrokkenheid op alle niveaus, van lidstaten, regio's en steden tot bedrijven en burgers. De lidstaten worden uitgenodigd om volledig aan de EU-maatregelen deel te nemen en deze te integreren in en aan te vullen met nationale maatregelen. Het plan moet duurzame economische groei en werkgelegenheid in de Europese Unie stimuleren.

Algemene reactie

Nederlandse gemeenten zijn ambitieus als het gaat om de transitie naar een circulaire economie en steunen de doelstellingen uit het voorgestelde EU-actieplan. Met name de aandacht voor de rol van producenten en productontwerp beschouwd de VNG als zeer positief, maar kan op onderdelen nog wel scherper worden geformuleerd. De doelen kunnen bovendien alleen worden behaald via haalbare en werkbare regelgeving die voldoende ruimte biedt voor lokaal maatwerk. In dit position paper doet de VNG een aantal aanbevelingen om een effectiever beleid te kunnen voeren.

Rol van Nederlandse gemeenten

Nederland is een van de voorlopers in Europa als het gaat om de circulaire economie. De noodzaak om grondstofafhankelijkheid en milieudruk te verminderen wordt breed gevoeld, waarbij er actief beleid wordt gevoerd om de transitie van afvalmanagement naar grondstoffenmanagement te faciliteren. Het programma van Afval naar Grondstof, met een brede, integrale en kabinetsbrede aanpak voor de transitie naar een circulaire economie geeft hier uiting aan.

Verantwoordelijkheden gemeenten

Nederlandse gemeenten spelen een belangrijke rol in de vertaalslag om van afval toe te werken naar (her)bruikbare grondstoffen. Vanuit de Wet Milieubeheer zijn zij bovendien primair verantwoordelijk voor het ophalen en managen van afvalstromen op lokaal niveau. Zij hebben een goede informatiepositie ten aanzien van de afvalproductie en verwerking en kunnen daardoor een effectieve bijdrage leveren aan het verbeteren van processen rond recycling en hergebruik.

Verantwoordelijkheden producenten

Voor de inrichting van een logistiek systeem voor afvalbeheer en de bijbehorende financiering, is voor enkele materiaalstromen (waaronder verpakkingen, auto's, elektrische apparatuur) producentenverantwoordelijkheid vastgesteld. Bij dit principe is sprake van een ketenverantwoordelijkheid, omdat ook andere schakels in de keten (zoals gemeenten en detaillisten) verantwoordelijkheden krijgen toebedeeld. Voor verschillende andere stromen (waaronder luiers, medicijnen en matrassen) is die producentenverantwoordelijkheid er echter nog niet. Vanwege de moeizame ketensluiting is ontwikkeling van producentenverantwoordelijkheid voor deze materiaalstromen zeer wenselijk. Het creëren van een gelijk speelveld in Europa zal een belangrijke stimulans betekenen om tot breed gedragen afspraken te kunnen komen. Afspraken die een uitbreiding van producentverantwoordelijkheid op andere materiaalstromen mogelijk moet maken. Het is aan Europese Commissie om dit speelveld in te richten.

Bredere rollen

Bovengenoemde rollen reiken echter verder. Zo vormen Nederlandse gemeenten een belangrijke schakel in de afspraken die worden gemaakt tussen de rijksoverheid en het bedrijfsleven, om in gezamenlijkheid grondstoffenketens te sluiten. Tevens zijn gemeenten bij uitstek in de positie om (gedrags)verandering op lokaal niveau te bewerkstelligen. Om deze ambities verder te kunnen verwezenlijken, vragen de Nederlandse gemeenten om een ambitieus maar realistisch Europees beleidskader dat uitgaat van een integrale aanpak waarin alle stakeholders hun verantwoordelijkheid nemen. Dit betekent dat voor het kunnen realiseren van circulaire economie, al vóór de totstandkoming van de desbetreffende dienst of het product, rekening moet worden gehouden met de gewenste circulariteit en/of recyclebaarheid van het product of de dienst.

Standpunt

VNG steunt de uitgangspunten van het actieplan. De uitwerking bevat echter ook enkele aandachtspunten voor aanscherping. Hieronder worden die nader uitgewerkt. Omdat de voorstellen voor de herziening van de afvalrichtlijnen grote invloed kunnen hebben op het werk van lokale overheden in Nederland, zal daar de nadruk op liggen. In bijlage A wordt op artikelniveau ingegaan op de voorstellen.

Aanbevelingen op hoofdlijnen

1 Zorg voor ambitieuze, maar realistische doelstellingen

Vanuit de gemeentelijke praktijk lijken de doelstellingen voor stedelijk afval voor Nederlandse gemeenten haalbaar. De haalbaarheid en controleerbaarheid hangt echter in belangrijke mate af van de gehanteerde berekeningsmethoden. Deze moeten werkbaar en eenduidig zijn. Wel dienen de doelstellingen ook voor de 'koplopers' voldoende prikkelend te zijn, om te voorkomen dat positieve bewegingen op dit vlak tot stilstand komen.

VNG steunt daarom het streven van de Commissie om te komen tot eenduidige definities en berekeningsmethodes in de afvalrichtlijnen. Dit zorgt voor beter vergelijkbare data in Europa en daarmee een beter zicht op de implementatie. (zie ook Annex, punt 1 t/m 3)

VNG zet in op aanscherping van: de voorgestelde berekeningsmethode voor hergebruik en recycling. Er is nog veel onduidelijk over de toepassing ervan in de praktijk en de VNG vraagt de Commissie om een toelichting. (Zie ook Annex, punt 9)

2 Stimuleer samenwerking in een ketengerichte aanpak

VNG is verheugd over het streven van de Europese Commissie om verschillende actoren, van productie tot consumptie, mee te nemen in het actieplan. Een ketenbenadering valt of staat met een goede samenwerking tussen die actoren. In dat kader beschouwt de VNG de opgestelde richtlijnen voor het functioneren en financieren van producentenverantwoordelijkheid als een goed kader om de samenwerking tussen producent en lokale overheden te stimuleren.

VNG zet in op aanscherping van: het versnellen van de uitbreiding van producentenverantwoordelijkheid voor andere materiaalstromen (zoals luiers, medicijnen en matrassen). Dit met als resultaat dat de meest 'problematische' ketens tevens kunnen worden gesloten. Verder vraagt de VNG aandacht voor de manier waarop de kostenberekening en dus de berekening voor vergoedingen moet plaatsvinden binnen de richtlijnen voor producentenverantwoordelijkheid. In het voorstel worden de geoptimaliseerde kosten gezien als grondslag voor vergoedingen, in plaats van de werkelijke kosten. Dit kan grote financiële implicaties hebben voor gemeenten, die uiteraard worden geconfronteerd met de werkelijke kosten. (Annex, punt 5)

3 Steun een goede implementatie door beleidsruimte

Een van de randvoorwaarden voor goede prestaties van Nederlandse gemeenten betreft de beleidsruimte. Op Europees en rijksniveau is behoefte aan eenduidige, bindende afspraken en doelstellingen op het gebied van recycling. Hoe deze worden behaald, blijft een zaak van lokale overheden. Zij kiezen de meest effectieve methode die aansluit bij de lokale omstandigheden.

VNG steunt dan ook de erkenning van de Europese Commissie dat er tegemoet moet worden gekomen aan de diversiteit tussen lidstaten, regio's en lokale overheden.

VNG zet in op aanscherping van: de toch soms sturende manier waarop de Commissie beleid geïmplementeerd wil zien. De Commissie stuurt bijvoorbeeld op afvalscheiding via bronscheiding. Het zou wenselijk zijn om toe te voegen dat nascheiding ook toepasbaar is als dat tot een gelijkwaardige kwaliteit leidt. (Zie ook Annex, punt 7)

4 Beter implementatie door kennisdeling en ruimte voor innovatie

De VNG deelt de zorgen van de Commissie over de grote implementatieverschillen tussen landen en regio's in de Europese Unie. Het verkleinen van deze verschillen heeft hoge prioriteit. Naast een helder wetgevend kader valt of staat een goede implementatie op lokaal niveau met voldoende kennis en de mogelijkheden voor innovatie. De VNG ondersteunt dan ook het voornemen van de Commissie om afvalpreventie en hergebruik te bevorderen door de uitwisseling van best practices en financiering uit de fondsen voor het cohesiebeleid voor projecten op lokaal en regionaal niveau.

VNG zet in op aanscherping van: voldoende stimulans voor meer vergevorderde lidstaten ofwel de koplopers, bijvoorbeeld door voldoende financiële middelen voor innovatieve projecten op lokaal en regionaal niveau.

BIJLAGE A

Annex

Deze annex bevat een analyse van de wijzigingsvoorstellen van de Europese Commissie inzake de afvalrichtlijnen.

1 Definitie Stedelijk Afval

Aan de kaderrichtlijn afval wordt de volgende definitie van Stedelijk afval toegevoegd:

- Gemengd afval en gescheiden ingezameld afval afkomstig van huishoudens, inclusief:
 - papier en karton, glass, metalen, plastics, organisch afval, hout, textiel, afgedankte elektr(on)ische apparatuur, afgedankte batterijen.
 - Grof afval, inclusief witgoed, matrassen, meubels
- Tuinafval, inclusief blad- en grasafval.
- Gemengd afval en gescheiden ingezameld afval afkomstig van andere bronnen dat qua aard, samenstelling en hoeveelheid vergelijkbaar is met huishoudelijk afval
- Afval van markten, veegafval, prullenbakkenafval en afval afkomstig van het onderhoud van parken en tuinen.

Rioolafval en zuiverslib alsook bouw- en sloopafval zijn uitgesloten van de definitie van Stedelijk afval.

Reactie:

De Wet Milieubeheer kent geen definitie van stedelijk afval. Er is wel een definitie van huishoudelijk afval: afvalstoffen afkomstig van huishoudens, behoudens voor zover het ingezamelde bestanddelen van die afvalstoffen betreft, die zijn aangewezen als gevaarlijke afvalstoffen.

De Europese definitie sluit gevaarlijke afvalstoffen niet expliciet uit van de definitie. Wel wordt bouw- en sloopafval uitgesloten. Dit kan relevant zijn voor de acceptatie hiervan op milieustraten.

2 Aangepaste definitie van Voorbereiding voor hergebruik

De definitie van "voorbereiding voor hergebruik" is aangepast en verruimd:

Elke nuttige toepassing bestaande uit het controleren, schoonmaken of repareren, waarbij afvalstoffen, producten of componenten van producten die zijn ingezameld door een erkende 'hergebruiksorganisatie' of statiegeldsysteem worden klaargemaakt zodat ze zullen worden hergebruikt zonder dat verdere voorbehandeling nodig is.

Reactie:

De definitie is uitgebreid naar afvalstoffen in het algemeen (voorheen alleen producten of onderdelen daarvan). Het producthergebruik via een statiegeldsysteem valt nu expliciet onder de definitie van voorbereiding voor hergebruik. Alleen als zodanig erkende bedrijven kunnen afvalstoffen, producten of onderdelen voorbereiden voor hergebruik. Dit biedt de mogelijkheid om niet-erkende bedrijven hiervan uit te sluiten.

3 Nieuwe definitie voor finaal recycling proces

Een definitie is toegevoegd voor 'finaal recycling proces'. Dit is het recycling proces wat aanvangt wanneer er geen verdere mechanische sortering nodig is en wanneer afvalstromen een productieproces ingaan waarmee ze effectief worden omgezet in producten, materialen of substanties worden geproduceerd.

Reactie:

Deze definitie wordt gebruikt bij het bepalen van het meetpunt voor recycling. Dit meetpunt is in Nederland van invloed op de wijze waarop wordt 'afgerekend' en daarom van belang om nader te bespreken.

4 Meer nadruk op economische prikkels

Aan artikel 4 over de Afvalhiërarchie wordt een lid toegevoegd:

Lidstaten maken gebruik van adequate economische instrumenten om de toepassing van de afvalhiërarchie te bevorderen. Lidstaten rapporteren elke vijf jaar aan de Commissie welke instrumenten hiervoor worden ingezet.

Reactie:

Uit de toelichting blijkt dat hiermee onder meer de toepassing van gedifferentieerde tarieven ('difftar') wordt gestimuleerd.

5 Algemene vereisten voor producentenverantwoordelijkheid

In de regelgeving over producentenverantwoordelijkheid komen meer mogelijkheden voor lidstaten om specifieke richtlijnen te stellen aan het functioneren en de financiering van producentenverantwoordelijkheid.

5.1 Vergoeding

Positief is dat expliciet is geformuleerd dat producenten de totale kosten van het afvalbeheer van hun producten moeten vergoeden inclusief de kosten van gescheiden inzameling, sortering en behandeling, de kosten voor voorlichting en de kosten van monitoring en rapportage. Dat betekent bijvoorbeeld dat de producenten van elektr(on)ische apparatuur in het vervolg ook de kosten moeten gaan betalen voor de gescheiden inzameling. Nu betalen ze alleen voor de apparaten die naar de milieustraat worden gebracht, en niet voor de inzameling aan huis.

Reactie:

De VNG is op hoofdlijnen positief over de uitgangspunten inzake de vergoedingen. Bij de kostenberekening moeten echter ook de opbrengsten uit producthergebruik of grondstoffen worden meegerekend.

5.2 Geoptimaliseerde kosten

Negatief is dat er in het voorstel staat dat in die gevallen waar publieke afvalbedrijven verantwoordelijk zijn voor de implementatie van operationele taken namens de producenten, de kosten moeten worden gebaseerd op de geoptimaliseerde kosten van de geleverde diensten. De geoptimaliseerde kosten zijn natuurlijk altijd lager dan de werkelijke kosten aangezien de werkelijke wereld niet geoptimaliseerd is. Dit begrip van geoptimaliseerde kosten kan mogelijk opnieuw tot veel discussie en verschillende interpretaties zal leiden en is daardoor niet goed bruikbaar.

Reactie:

De vergoedingen moeten gebaseerd worden op de daadwerkelijke kosten.

5.3 Nadruk op publieke afvalbedrijven

Het is opvallend dat er gesproken wordt over 'gevallen waar publieke afvalbedrijven verantwoordelijk zijn voor de implementatie van de operationele taken namens de producenten'. De vereiste van een geoptimaliseerde kostenberekening geldt kennelijk dus niet voor gemeenten die alleen de regie voeren en die de inzameling van bijvoorbeeld verpakkingen hebben uitbesteedt aan een privaat bedrijf. Dit leidt dan tot een ongewenste bevoordeling van de private bedrijven. De geoptimaliseerde kostenberekening is immers niet van toepassing op hun dienstverlening, maar wel op die van publieke bedrijven.

De gekozen formuleringen leiden tot onduidelijkheid, tot marktverstoring en mogelijk ook tot willekeur en kunnen er toe leiden dat gemeenten financieel beter af zijn om de activiteiten uit te besteden in plaats van in te besteden, zelfs als investering feitelijk goedkoper is.

Reactie:

Denkbaar is dat deze paragraaf wordt vervangen door een bepaling die lidstaten de mogelijkheid geeft om rekenregels op te stellen om te bepalen hoe de kosten van bepaalde vormen van (publieke) dienstverlening aan producentenorganisaties berekend moeten worden. Vlaanderen heeft dit onder meer gedaan voor verpakkingen. Dat geeft meer flexibiliteit om in verschillende lidstaten en in verschillende contexten tot aanvaardbare berekeningswijzen te komen.

6 Afvalpreventie

Het artikel met betrekking tot afvalpreventie wordt vervangen door een nieuw artikel dat lidstaten opdraagt om maatregelen te nemen die het ontstaan van afval tegengaan. Het gaat daarbij vooral om het bevorderen van efficiënte, duurzame, repareerbare producten; het bevorderen van producthergebruik met name van elektr(on)ische apparatuur, textiel en meubels. Ook het terugdringen van de afvalproductie van de industrie en de preventie van voedselafval worden als aandachtsgebieden met name genoemd. Concrete doelstellingen ontbreken maar lidstaten worden wel geacht om zelf doelstellingen te formuleren en indicatoren vast te stellen om de voortgang van maatregelen te monitoren, in het bijzonder met betrekking tot het terugdringen van de hoeveelheid stedelijk afval die gestort of verbrandt wordt en met betrekking tot de hoeveelheid voedselafval.

7 Hergebruik en recycling

In het voorstel staat dat de lidstaten passende maatregelen moeten nemen ter bevordering van het voorbereiden voor hergebruik, met name door het aanmoedigen van het opzetten en ondersteunen van hergebruiks- en reparatienetwerken en door de toegang te faciliteren van dergelijke netwerken tot inzamelpunten en door toepassing van economische instrumenten, aanbestedingscriteria, kwantitatieve doelstellingen of andere maatregelen.

De lidstaten moeten daarbij maatregelen nemen om recycling van hoge kwaliteit te bevorderen en voeren hiertoe gescheiden afvalinzameling in waar dat technisch, milieuhygiënisch en economisch haalbaar is en geschikt om aan de noodzakelijke kwaliteitsnormen voor de desbetreffende recyclingsectoren te voldoen en om de doelen te behalen. Tegen 2015 een gescheiden inzameling ingevoerd voor tenminste het volgende: papier, metaal, kunststof en glas. Lidstaten moeten ook maatregelen nemen om sorteersystemen te bevorderen voor bouw- en sloopafval en op zijn minst voor de stromen: hout, gemengd puin, metaal, glas en gips.

Reactie:

De nadruk bij afvalscheiding ligt nog steeds bij bronscheiding. Het zou wenselijk zijn om toe te voegen dat nascheiding ook toepasbaar is als dat tot een gelijkwaardige kwaliteit leidt.

8 Doelstellingen

De Europese Commissie stelt de volgende doelstellingen voor t.a.v. stedelijk afval:

- a In 2025 bedraagt de hoeveelheid stedelijk afval die wordt voorbereid voor hergebruik en gerecycled minimaal 60 gewichtprocent.
- b In 2030 bedraagt de hoeveelheid stedelijk afval die wordt voorbereid voor hergebruik en gerecycled minimaal 75 gewichtprocent.

Verpakkingen:

- c Niet later dan 31 december 2025 wordt minimaal 65 gewichtprocent van alle verpakkingen voorbereid voor hergebruik en gerecycled en worden hiervoor de volgende minimumdoelen gehaald voor de genoemde materialen:
 - i Plastic: 55%
 - ii Hout: 60%
 - iii Ferro metaal: 75%
 - iv Aluminium: 75%
 - v Glas: 75%
 - vi Paper en karton: 75%

Niet later dan 31 december 2030 wordt minimaal 75 gewichtprocent van alle verpakkingen voorbereid voor hergebruik en gerecycled en worden hiervoor de volgende minimumdoelen gehaald voor de genoemde materialen:

- i Hout: 75%
- ii Ferro metaal: 85%
- iii Aluminium: 85%
- iv Glas: 85%
- v Paper en karton: 85%

Reactie:

Ook de voorbereiding voor hergebruik telt mee in de cijfers voor hergebruik en recycling. Dat wil zeggen dat ook de stroom statiegeld bierflesjes mag worden meegerekend voor de doelstelling. Verder valt op dat de separate doelstelling voor plastic verpakkingen niet meer voorkomt in de doelstellingen voor het jaar 2030.

9 Meetpunt voor recycling:

De Europese Commissie heeft het volgende voorgesteld ten aanzien van het meetpunt voor recycling:

- a Om te kunnen vaststellen of voldaan is aan de recyclingdoelstellingen wordt als de hoeveelheid gerecycled stedelijk afval gerapporteerd, het gewicht dat wordt ingevoerd in het finaal recyclingproces.
- b In afwijking hiervan mag het gewicht van de output van een sorteerproces worden gerapporteerd als zijnde de hoeveelheid gerecycleerd stedelijk afval indien:
 - i deze output wordt ingevoerd in een finaal recyclingproces
 - ii het gewicht van de materialen die niet gerecycleerd worden minder dan 10% bedraagt van het totaal gerapporteerde gewicht.
- c De hoeveelheid metalen die na afvalverbranding worden teruggewonnen en gerecycleerd mogen worden meegerekend bij de bepaling van het recyclingpercentage.

Reactie:

Het meetpunt voor recycling wordt hiermee verlegd naar het finaal recyclingproces. In de Nederlandse situatie gaan we nu nog uit van de hoeveelheid die na inzameling of sortering aan een recyclingbedrijf wordt geleverd. Bij het recyclingbedrijf wordt het afval vaak echter nog verder opgewerkt en is er dus nog sprake van uitval. Volgens de nieuwe definitie moet het meetpunt verschoven worden naar het moment in het recyclingproces waarop er geen mechanische sortering meer plaatsvindt en het afval daadwerkelijk wordt gerecycled. Dat meetpunt kan daardoor ook ergens in het proces van het recyclingbedrijf komen te liggen. In de praktijk kan het daardoor moeilijk worden om het meetpunt voor recycling precies vast te stellen en/of om op dat meetpunt het gewicht te bepalen.

Materialen als glas en oud papier en karton worden in de Nederlandse praktijk na de inzameling geleverd aan een recyclingbedrijf. Deze hoeveelheid wordt thans doorgaans gerapporteerd als de gerecycleerde hoeveelheid. Omdat deze stromen eerst nog worden bewerkt voordat ze worden ingezet in een finaal recyclingproces, zou dit volgens de nieuwe definitie niet meer op deze wijze gerapporteerd mogen worden. De onder b. genoemde afwijking is niet van toepassing omdat het daarbij gaat om de output van een sorteerproces. Dit zou betekenen dat de bedrijven waaraan geleverd wordt moeten gaan opgeven welk deel van de afgegeven hoeveelheid uiteindelijk in een finaal recyclingproces is gevoerd. Hierbij zijn uitvoeringsproblemen te verwachten:

- in de praktijk worden stromen van verschillende aanbieders gemengd waardoor het niet meer mogelijk is om op het niveau van individuele aanbieders te bepalen wat het recyclingrendement is. Dit is dan ook alleen op installatieniveau mogelijk.
- er is nog geen methode om op een onafhankelijke wijze het recyclingrendement vast te stellen.

10 VIHB-lijst

Lidstaten mogen voortaan bedrijven of organisaties die minder dan 20 ton niet-gevaarlijk afval per jaar inzamelen of transporteren uitzonderen van de verplichtte registratie op de VIHB lijst.

11 Afvalbeheerplan

De lijst van onderwerpen die in het Landelijk Afvalbeheer aan bod komen wordt aangevuld met maatregelen ter bestrijding van alle vormen van zwerfafval en voor het opruimen daarvan.

BIJLAGE B

Samenvatting 'Closing the loop'

Brede ketenbenadering

De voorgestelde acties hebben betrekking op de gehele keten, van productie tot consumptie. Waar eerder de nadruk lag op met name het EU-afvalbeleid, richt dit pakket zich op een breder kader, waaronder het bevorderen van innovatie, kansen voor de industrie, betere regelgeving en financiële instrumenten. De Europese Commissie legt dan ook een nauw verband met de banen- en groeistrategie van de Europese Unie, alsmede de betere regelgevingsagenda. Decentrale overheden spelen volgens hen een cruciale rol in het behalen van de beleidsdoelstellingen.

Afvalwetgeving en doelstellingen

Een belangrijk wetgevend onderdeel van het actieplan vormen nog altijd de voorstellen om het EU-afvalbeleid te herzien, met nieuwe streefdoelen voor afvalvermindering. Onderstaand enkele van de meest in het oog springende doelstellingen:

- een gemeenschappelijk streefdoel voor de EU van 65% recycling van stedelijk afval tegen 2030;
- een gemeenschappelijk streefdoel voor de EU van 75% recycling van verpakkingsafval tegen 2030;
- een bindend streefdoel om de hoeveelheid gestort afval tegen 2030 te beperken tot maximaal 10% van al het afval;
- een verbod op het storten van gescheiden ingezameld afval;
- de bevordering van economische instrumenten om het storten van afval te ontmoedigen;
- vereenvoudigde en verbeterde definities en geharmoniseerde berekeningsmethoden voor recyclingspercentages in de hele EU;
- maatregelen voor het bevorderen van hergebruik en het stimuleren van industriële symbiose, door het bijproduct van een industrie om te vormen tot de grondstof voor een andere industrie;
- economische stimulansen voor producenten om groenere producten op de markt te brengen en regelingen voor terugwinning en recycling te ondersteunen.

Zwerfafval

De aanpak die de Commissie voorstelt inzake zwerfafval is erop gericht dat overheden en bedrijfsleven hun verantwoordelijkheid nemen bij het tegengaan van zwerfafval. De Commissie wil informatie-uitwisseling tussen partijen bevorderen.